

О.С. Сорокіна

**«БЮЛЕТЕНЬ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ» (КУК)
ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕМІГРАНТІВ
50-80-х рр. ХХ ст.**

Через призму видання Комітету Українців Канади (КУК) здійснено джерелознавчий аналіз вивчення історії діяльності українців зарубіжжя третього етапу еміграції ХХ ст. та висвітлено культурно-мистецький напрямок доробку діаспорної спільноти в Канаді.

У даній роботі з'ясовано, що типово-видовий склад публікацій «Бюлетенів КУК» досить різноманітний. Особливий інтерес представляють документи офіційного й особового походження: організаційно-розпорядні, фінансові документи, офіційне і приватне листування тощо. Підкреслено, що «Бюлетені КУК» містять велику кількість офіційних документів (звернення, постанови, заяви, розпорядження, комунікат та ін.) і творчих матеріалів (рецензії, доповіді, замітки, огляди). Виокремлено документи наукових і навчальних установ, що спрямовані на розвиток української науки і освіти в Канаді: батьківського комітету сприяння українській освіті в Любеку, центру українсько-канадських студій Манітобського університету. Досліджується комплекс заходів Централі КУК, Президії КУК, Культурно-Освітньої Ради при КУК, які мали на меті дати певну інформацію про основні етапи діяльності українців Канади в сфері збереження національної ідентичності, етнокультурних особливостей українства в усіх країнах світу. Крім того у статті проаналізовано зміст та джерельну значимість фотознімків періодичного органу в контексті формування архівних, музейних та бібліотечних колекцій на території Канади.

Ключові слова: діаспора, джерело, преса, культура, діяльність, Канада.

У сучасних умовах активізації наукового інтересу до проблематики історії діяльності канадських українців у роки третьої еміграційної хвилі ХХ ст. відбувається переосмислення та інтерпретація багатьох подій і реалій. Перед науковцями постає першочергове завдання – об'єктивне звернення до мікроісторії в процесі наукового аналізу діяльності канадських вихідців з України. Відомо, що Канада, як третя країна за кількістю українських емігрантів, має потужну видавничу пресу, ретельний та досконалий аналіз якої значно розширить знання про культурно-мистецький напрямок діяльності української етнічної групи за межами материкової України. Вивчення документів та матеріалів, що репрезентовані у «Бюлетенях КУК», допоможе доповнити інші джерельні матеріали у розкритті специфіки діяльності українських особистостей в Канаді. Уведення до наукового обігу матеріалів «Бюлетеня КУК» дасть можливість значно розширити специфічні риси невідомого раніше корпусу публікацій, уявлення про багатогранну активність української громади в океанській країні. Принагідно зауважимо, що КУК – суспільно-громадська організація українців Канади, заснована з 1940 р. у Вінніпегу для координації праці українських організацій в Канаді і представництва української громади назовні, насамперед перед урядом Канади [24, с. 1091].

Питання функціонування канадської преси завжди викликало жвавий інтерес у дослідників [2; 6; 7; 25; 34]. У новітню добу, коли людство повертається до духовності, предметом вивчення та переосмислення стає історико-культурна спадщина українського народу, що зумовлює підвищену увагу іс-

торичної науки до унікального досвіду збереження і розвитку наукових традицій нашими співвітчизниками в іншій етнокультурній сфері.

Актуальність дослідження поданої теми посилюється й тим, що на сьогодні не створено узагальнюючої праці, в якій би «Бюлетень КУК» розглядався як історичне джерело діяльності видатних діаспорних учених і педагогів, громадсько-політичних діячів, меценатів і популяризаторів національної культури й мистецтва тощо. Для того, щоб мати якісні результати у починаннях, ми повинні ретельно дослідити зйого сторінок місце і роль українських істориків у становленні зарубіжного українознавства, виділити основні етапи формування українських професійних товариств і організацій у Канаді після Другої світової війни.

За формою викладу, науковим рівнем, особливостями жанру матеріали і документи «Бюлетенів КУК» можна розділити на декілька груп.

У ході дослідження «Бюлетеня КУК» виявлені чисельні матеріали про стан рідного шкільництва в Канаді, центри українсько-канадських студійтощо, які стають джерельною основою не тільки для дослідження повсякденного життя українців у Канаді, а й для обґрунтування історії українського еміграційного руху в загальній міжнародній міграції ХХ ст. Вони є вагомими у вивченні зв'язків минулого і сьогодення, особливостей розвитку українсько-діаспорних взаємин, соціальних і культурних трансформацій, що відбуваються в усьому світі.

Крім того, «Бюлетень КУК» є джерелом до висвітлення практичної діяльності добре знаних людей в українській громаді Канади: І. Новосади, Д. Ціпівника, дост. Рой Романіва, д-ра С. Радчука, Ю. Гвоздулича, А. Глуховецького, О. Сураського, д-ра Б. Стебельського, д-ра О. Рудзік, д-ра В. Кушніра, д-ра С. Яр. Кальби, пані А. Вах, д-ра В. Душника, д-ра Б. Гнатюка, І. Білинського, І. Базарка, Ю. Гвоздулича, І. Іванчука, В. Сенчука, д-ра П. Кондри, пані В. Симчич, О. Войценко, М. Дими, С. Бубнюк, М. Ваврикової, інж. А. Качори, А. Павлика, д-ра І. Глинки, д-ра М. Павлюка, д-ра Ф. Мартинюка, Дж. Мунро, Н. Кафика, П. Юзика, о. д-ра С. Савчука, інж. В. Коссари, Я. Арсенича, д-ра В. Кушніра, д-ра Ю. Даревича, д-ра М. Суховерського, Л. Молодожанина, В. Вербенюка, В. Гавриляка та інших. Зі сторінок «Бюлетеня КУК» провідні члени української громади в Канаді, справжні національні лідери постають перед нами як особи, які спонукалися інтересами нації. Треба сказати, що проблема лідерства, становлення та розвиток української політичної й наукової еліти за кордоном може виступати в якості методологічного інструментарію для розуміння змісту історичних подій. «Бюлетень КУК» як джерело публічних виступів українських емігрантів, дозволяє нам якісно простежити світогляд громади, еволюцію їхньої свідомості, розвиток думок навколо питань національної ідеї.

Важливу групу джерел «Бюлетенів КУК» становлять виступи науковців, педагогів, політичних діячів. Так, С. Качор на річній конференції КУК в Едмонтоні (27-29 листопада 1981 р.) доводить значущість освітніх закладів у вивченні мови та української спадщини в Канаді. Доповідач зосереджує увагу не тільки на статистиці про рівень знання української мови, а й на суті проблеми: «... у напрямі та якості програми, її альтернативності, компетенції вчителя, моральної й матеріальної підтримки та заохоти від цілої громади» [26, с.3].

Окрему групу джерел «Бюлетенів КУК» становлять звернення Централі до українських родин з вимогою подбати, щоб у всіх державних школах були класи з українською мовою навчання, висвітлює основні аспекти діяльності українців за межами материкової України в сфері виховання молодого покоління нації [36, с. 19]. Афішується діяльність учителів Олени Гарасимів і Ольги Васараб з Алберти, Віри Лабач і Юрія Жеребецького з Саскачевану, д-ра Борислава Білаша, Віри Марчук, Лева Курдидика і Євгена Юзвишина з Ма-

нітоби та ін. Д-р Яр Славутич з Едмонтонук мовний редактор лекційних матеріалів високо оцінив значення даного проекту, зазначивши його вагомість в справі представлення здобутків української культури в середовищі світової громадськості [36, с. 19].

Слід зазначити, що час від часу у виданні з'являлася реклама на написані репортажі «До рідних причал» шкільного інспектора, письменника і педагога І. Боднарчука, яка пропагувала матеріал для об'єднання всіх національно ду-маючих фахівців у справі українського шкільництва [46, с. 22].

Особливе місце на сторінках «Бюлетеня КУК» займає епістолярний матеріал, зокрема, публікація листів, що надходили до ФДУК у Вінніпегу (фонду допомоги українців Канади) від батьківського комітету української школи в Любеку, керівника української народної школи в таборі Лінторф, Дюссельдорф (Німеччина) І. Коцури, інж. Г. Маріяша, А. Хоми та інших [22, с. 13-15].

На сторінках видання часто друкуються звернення Президії й Централі КУК до українських канадців зі словами подяки за моральну й матеріальну підтримку зобов'язань, намічених КУК. У «Бюлетені КУК» за 1988 р. № 4 зазначається про причини відзначення Тисячолітнього Ювілею Християнства в Русі-Україні на теренах Канади та констатується факт цієї релігійної й політичної події [11, с. 2].

Також до різновиду документів можна віднести святкові звернення, які неодноразово з'являлися на сторінках «Бюлетенів КУК» [45, с. 3; 27, с. 8; 20, с. 1; 11, с. 1].

Важливу групу джерел становлять офіційні документи (звернення КУК до Відділів, Представництв і Мужів довір'я КУК, до Складових Організацій КУК; звернення КУК в справі третього засуду Ю. Шухевича; Комунікат з нагоди 25-річчя Універсальної Деклярації Прав Людини; звернення Централі КУК в справі проведення третього конгресу Світового конгресу вільних українців (СКВУ); звернення Владик українських церков; Звернення КУК для відзначення 40-ої річниці голоду в Україні; звернення Централі КУК з нагоди відзначення ювілею і відкриття пам'ятника Лесі Українки; передвиборче звернення Централі КУК; звернення Президії Секретаріату СКВУ; Комунікат Фонду Допомоги Українців Канади (ФДУК), Комунікат про річну конференцію КУК (4-6 грудня 1970 р., Торонто) та ін.), які репрезентують багатогранну діяльність українських емігрантів Канади впродовж 2-ї пол. XX ст. [14, с. 15; 14, с. 7; 14, с. 15; 15, с. 5; 19, с. 2; 17, с. 6.; 32, с. 9.; 37, с. 1; 16, с. 2; 18, с. 2; 33, с. 1-4; 1, с. 9; 13, с. 2-3; 49, с. 15].

Чи не найбільше документів, які містяться на сторінках «Бюлетеня КУК», присвячені подіям історичного значення, родинним, громадським та релігійним святам, споминам про працю визначних українців попередніх хвиль еміграції: 175-річчю з дня народження Тараса Шевченка, першій річниці Чорнобильської катастрофи, підготовці до Сторіччя поселення українців у Канаді, проведенню у 1967 р. Першого Світового конгресу вільних українців, ушануванні вічної пам'яті історика Павлу Юзику, наукова спадщина якого не мала можливості бути досконало дослідженою в Україні та ін. [23, с. 2; 10, с. 1, 5]. Так, у «Бюлетені КУК» за 1987 р. опубліковано звернення Комісії Декolonізації СССР при СКВУ до українства всіх країн світу жалобно відмітити 50-ту річницю Вінницької трагедії. Заклик соборно поклонитися жертвам цих історичних подій віддзеркалює непохитну волю українців боротися за свої національні й людські права [27, с. 3]. Звернення КУК до української громади з нагоди відзначення роковин смерті ушанованих героїв українського народу: сл. п. полк. Андрія Мельника, сл. п. Степана Бандери, сл. п. Олега Кандиби Ольжича, Михайла Грушевського, а також опубліковані матеріали в рубриці «Пам'ятайте: ненаписаного листа адресат ніколи не одержить» про

переслідуваних в Україні є джерелом історичної пам'яті про тих, хто чимало зусиль доклав для консолідації української спільноти за кордоном, утвердження незалежності України [28, с. 1; 29, с. 6; 30, с. 7; 31, с. 8].

На сторінках емігрантської преси можна зустріти велику кількість повідомлень про: засідання Централі КУК, пленарні засідання Президії КУК, річне засідання Централі КУК, працю Комітету Українок Канади, установчі збори Культурно-Освітньої Ради при КУК, проведення першої Всеканадської конференції університетських студій українознавства та ін. [38, с. 6; 39, с. 2; 40, с. 6; 41, с. 4; 42, с. 4; 44, с. 1]. Завдяки цим матеріалам можна розширити історичну базу українознавства в культурній сфері, а саме: продіятильність проф. Я. Рудницького, проф. А. Білецького, проф. П. Юзика в складі Культурно-Освітньої Радитощо [35, с. 5].

Значну групу складають оголошення про вихід під егідою Шевченківської Фундації нового номеру журналу «Рідношкільник» [43, с. 8], а також проведення Річних конференцій КУК, які інформують громаду про українські справи й акцентують увагу на тематиці виголошених доповідей та участі канадців з українським корінням у дискусіях навколо таких питань: «Зв'язки між Канадою і Советським Союзом (гласність та її вплив на советське і українське суспільство)» (промовці: д-р О. Рудзік і д-р Б. Кравченко); «Імміграція (з'єднання родин)» (промовці: адв. І. Григорович, заст. голови імміграційної Служби та А. Юркович, представник Департаменту зовнішніх справ при федеральному уряді) (1988 р.); Валентини Курилів (представника імміграційної Служби) (1987 р.) та промови міністра Громадського Оточення Г. Свана на контроверсійну тему: «Акт офіційної мови у провінції Саскачевану»; обговорення матеріалів про діяльність національно-культурних товариств та об'єднань під час зустрічі з Миколою Руденком (1988 р.) [4, с. 7-9; 21, с. 4; 41, с. 4]. Такі повідомлення оголошення є вагомим джерелом діяльності української діаспори, оскільки мають важливе значення для висвітлення маловідомих сторінок допомоги емігрантам, спонсорування виїзду українців до Канади з метою «з'єднання родин з-поза залізної заслони з родичами в Канаді», створення необхідних умов для відродження та розвитку українського мистецтва [4, с. 7].

Матеріали «Бюлетенів КУК» можна згрупувати за проблемно-тематичними блоками: афішування мотивів переїзду українців з історичної батьківщини, процесу адаптування в новому середовищі тощо.

Вирізняється інший вид документа – заява емігранта Йосипа Терелі, в якій зазначається, що він не є політичним діячем, але «...справу, яку ми провадили на Україні, разом із моїми друзями, завжди для властей була «політичною». В СССР політика у поганому розумінні, все, що йде врозріз із ідеологією партії. Я все своє свідоме життя хотів одного – вільно молитися і трудитися на благо мого народу». Автор суто по-християнськи віддає належне і дякує тим, хто опікувався його долею й допоміг йому виїхати за кордон [47, с. 10-11]. Спогад Йосипа Терелі, як окрема мікроісторія, висвітлює повсякденне життя звичайних людей в Советському Союзі в роки репресій, знищення української інтелігенції, ліквідації Української Православної і Греко-Католицької Церков.

Цінним та рідкісним джерелом є, зокрема, фотознімки, на яких представник Державних Архівів Канади в Оттаві В. Сенчук передає централі КУК (дру П. Кондрі) перші мікрофільми, виготовлені з архівних матеріалів КУК. Вони свідчать про співпрацю Державних архівів Канади з Централією КУК в контексті формування архівних, музейних та бібліотечних колекцій української еміграції [9, с. 7]. Назагал можна ствердити, що ці матеріали, як джерело публічних виступів українців зарубіжжя, стали ідеологічною зброєю в боротьбі за національне визволення [25, с. 297].

Аналізуючи матеріали наукової установи, представлені Центром українсько-канадських студій Манітобського університету до декількох номерів «Бюлетеня КУК» за 1982 р., можемо дійти висновку, що у започаткованій серії доповідей на загальну тему «Українська спадщина в Канаді» в академічному році, виступи й дискусії розширюють специфічні риси невідомого раніше корпусу публікацій. Виголошені три доповіді досвідчених діаспорних науковців, діяльність яких є показовою й сьогодні, дали поштовх традиційному проведенню щорічних дебатів з питань історії, освіти, культури і мистецтва («Українське громадське життя в Канаді: Думки про КУК» (д-р О. Герус, професор історії в Манітобському університеті; 8 березня 1982 р.); «Українське релігійне переживання на канадських преріях» (п. Р. Єренюк, декан студій у Колегії Св. Андрія і пані С. Гринюк, викладач історії у Манітобському університеті; 22 березня 1982 р.); «Значення козацького періоду в українській історії» (д-р Ф. Сисин, доцент історії й член-кореспондент Українського Дослідного інституту при Гарварді; 5 квітня 1982 р.) [26, с. 20].

Отже, «Бюлетень КУК» містить велику кількість офіційних документів та творчих матеріалів, які розкривають основні завдання, що мотивували успішну діяльність українських емігрантів у 50-ті – 80-ті рр. XX ст., а також поглиблюють уявлення про форми і методи їхньої роботи. Звернення, оголошення, реклами, заяви, повідомлення, промови, спогади, виступи, звіти і доповіді з програм конференцій, які публікувалися в «Бюлетенях КУК», є джерелом вивчення історії українців Канади, культурно-освітньої діяльності українських емігрантів за межами материкової України. Офіційні документи (звернення, постанови, заяви, розпорядження, комунікат та ін.) інформують про основні етапи роботи українців Канади зі збереження національної ідентичності, етнокультурних особливостей українства в усіх країнах світу, служать зміцненню демократії, поглибленню взаєморозуміння та зближенню українців діаспори з українцями материкової України.

Творчі матеріали (рецензія, доповідь, програми конференцій, статті, тексти публічних виступів, замітки, огляди) інформують про вагомий внесок учених, педагогів, популяризаторів знань в розвиток української науки та культури, а також висвітлюють питання внутрішнього життя українців Канади, їхнього побуту та розкривають основні напрямки різнобічної діяльності українських емігрантів 50-80-х рр. XX ст. на теренах Канади [3, с. 10; 5, с. 5]. Джерельну базу дослідження складають документи українських організацій: Пропагандного фонду бл. п. сенатора Павла Юзика, фонду бюджету Світового Конгресу Вільних Українців, українсько-канадської фундації ім. Тараса Шевченка, національної вкладки харитативно-освітнього фонду, які представлені на сторінках «Бюлетеня КУК». Ці фонди віддзеркалюють звіти з діяльності українських організацій, листи збирачів оплати національної вкладки КУК, списки меценатів. Усі репрезентовані документи висвітлюють багаторічну невтомну працю українців за кордоном, розкривають завдання діаспорних українців третьої хвилі еміграції XX ст. у формуванні сталої структури українського еміграційного життя й збереження українства, як суспільно-політичного та етнокультурного феномену. Зазначимо, що «Бюлетень КУК» став найсильнішою ланкою, що об'єднує емігрантів у спільній справі самодопомоги, самоорганізації й самозахисту та є найціннішим джерелом вивчення побудови якісної моделі майбутньої нації. Розміщені в ньому матеріали зберігають доволі багату інформацію про модерність нації та входження українців зарубіжжя в процес урбанізації 2-ї пол. XX ст.

Отже, спираючись на функціонально-комбінований підхід, нами було проаналізовано документи і матеріали «Бюлетенів КУК», що безпосередньо стосуються діяльності української діаспори в Канаді, яка в цей період життя виходить на історичну арену і потужно заявляє про себе.

Таким чином, «Бюлетень КУК» став головною трибуною української історичної науки у вільному світі, сприяючи збереженню тягlosti кращих традицій національної історіографії. Історичний досвід роботи українських емігрантів в Канаді є доказом духовно-національної незнищеності українського народу і може стати необхідною умовою для прогнозування подальшого розвитку співвідношень між українцями діаспори й материкової України.

Автокомунікативні й інші джерела (епістолярій, репортажі, статті, матеріали доповідей, етнографічні замальовки, реклами тощо) систематично інформують громадян Канади про українознавчі справи, формують в них національну свідомість і є важливим джерелом пізнання великої любові не одного покоління українців Канади до історичної батьківщини – України. Значення та місце опублікованих джерел в історичній пам'яті вагомими і потребують подальшого вивчення.

Література

1. **Березень** – місяць СФУЖО: Звернення до української громади // Бюлетень КУК. – 1987. – № 4. – С. 9.
2. **Бигар Г.** Українська педагогічна преса Канади і рідномовне шкільництво в діаспорі: навчальний посібник / Г. Бигар, С. Романюк, І. Руснак. – Чернівці : Митець, 2006. – 295 с.
3. **Біла** книга про чорні діла Кремля: рецензія // Бюлетень КУК. – 1953. – № 12. – С. 10.
4. **Виступ** Валентини Курилів від української імміграційної служби на річній конференції КУК // Бюлетень КУК. – 1987. – № 3. – С. 7-9.
5. **Виступ** централі КУК в обороні Л. Лук'яненка. Акція відділу КУК (Торонто) в обороні Левка Лук'яненка // Бюлетень КУК. – 1978. – № 3. – С. 5.
6. **Войченко О.** Літопис українського життя в Канаді / О. Войченко: У 8-ми т. – Вінніпег : Видавнича Спілка «Тризуб», 1972. – Т. 5. – 405 с.
7. **Гольбін Н.** Канада – вторая «Родина» украинцев [Електронний ресурс]. – Режим доступу: blog.liga.net>Канада.
8. **Губарець В.** Преса і книга діаспори. З історії видавничої діяльності українського зарубіжжя: навчальний посібник для самостійної роботи студентів / В. Губарець. – К. : Університет «Україна», 2008. – 266 с.
9. **Державні архіви** Канади у співпраці з централею КУК // Бюлетень КУК. – 1973. – № 2. – С. 7.
10. **Екзекутива** централі КУК. В першу річницю смерті сл. п. сенатора Павла Юзика // Бюлетень КУК. – 1987. – № 1. – С. 1, 5.
11. **Екзекутива** і Президія КУК. Христос Воскрес! // Бюлетень КУК. – 1988. – № 4. – С. 1-2.
12. **Заява** про вибори Президії Секретаріату СКВУ // Бюлетень КУК. – 1978. – № 4. – С. 3.
13. **Звернення** Президії Секретаріату СКВУ / М. Плав'юк, І. Іванчук, В. Кушнір, І. Сирник // Бюлетень КУК. – 1968. – № 1-3. – С. 2-3.
14. **Звернення** КУК до Відділів, Представництв і Мужів Довіря КУК, до Складових Організацій КУК, до всіх Українських Товариств, установ та до всіх українців Канади // Бюлетень КУК. – 1953. – № 12. – С. 7, 15.
15. **Звернення** КУК в справі третього засуду Юрія Шухевича // Бюлетень КУК. – 1972. – № 3. – С. 5.
16. **Звернення** КУК в справі Советсько-Російських репресій // Бюлетень КУК. – 1972. – № 1-2. – С. 2.
17. **Звернення** Владик українських церков і провідників українських євангельсько-баптистських об'єднань // Бюлетень КУК. – 1973. – № 4. – С. 6.
18. **Звернення** Централі КУК з нагоди відзначення ювілею і відкриття пам'ятника Лесі Українки // Бюлетень КУК. – 1975. – № 2-3. – С. 2.
19. **Звернення** Централі КУК в справі третього конгресу СКВУ // Бюлетень КУК. – 1978. – № 3. – С. 2.
20. **Згадаймо** наших політв'язнів: матеріали про переслідуваних в Україні / Упоряд. Ніна Строката // Бюлетень КУК. – 1987. – № 4. – С. 10-13.

- 21. Зустріч** з экс-головою Української Гельсінської Групи Миколою Руденком // Бюлетень КУК. – 1988. – № 2. – С. 4.
- 22. 3 листів** до фонду допомоги // Бюлетень КУК. – 1953. – № 12. – С. 13-15.
- 23. Екзекутива** централі Комітету Українців Канади. Перша річниця Чорнобильської катастрофи: Пресовий комунікат // Бюлетень КУК. – 1987. – № 4. – С. 2.
- 24. Енциклопедія** українознавства. У 2 т. / Гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. Т. 2., Ч. 3. – Париж – Нью-Йорк : Молоде життя, 1959. – 1200 с.
- 25. Животко А.** Історія української преси / А.Животко // перед. К. Костева. – Мюнхен, 1989 – 1990. – 334 с.
- 26. Качор С.** Кілька думок про стан рідного шкільництва в Канаді / Софія Качор // Бюлетень КУК. – 1982. – № 1. – С. 3-7.
- 27. Комісія** деколонізації СРСР при СКВУ. Звернення в 50-ту річницю Вінницької трагедії // Бюлетень КУК. – 1987. – № 2. – С. 3.
- 28. Комітет** Українців Канади. Президія. Звернення з нагоди 50-річчя смерті М. Грушевського / КУК // Бюлетень КУК. – 1984. – № 1. – С. 1.
- 29. Комітет** Українців Канади. Президія. Звернення у 40-річчя смерті Олега Кандиби / КУК // Бюлетень КУК. – 1984. – № 2. – С. 6.
- 30. Комітет** Українців Канади. Президія. Звернення у 25-річчя смерті С. Бандери / КУК // Бюлетень КУК. – 1984. – № 2. – С. 7.
- 31. Комітет** Українців Канади. Президія. Звернення у 20-річчя смерті Андрія Мельника / КУК // Бюлетень КУК. – 1984. – № 2. – С. 8.
- 32. Комунікат** з нагоди 25-річчя Універсальної Деклярації Прав Людини // Бюлетень КУК. – 1974. – № 1. – С. 9.
- 33. Комунікат** про річну конференцію КУК. 4 – 6 грудня, 1970 р., Торонто // Бюлетень КУК. – 1970. – № 4. – С. 1-4.
- 34. Кривошеєва О.** Питання культури української мови у періодичних виданнях української діаспори США і Канади: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. / Кривошеєва О. – Харків, 1996. – 18 с.
- 35. Культурно-Освітня** Рада при КУК // Бюлетень КУК. – 1953. – № 12. – С. 5.
- 36. Навчання** української мови зорово-слуховим методом // Бюлетень КУК. – 1982. – № 1. – С. 19.
- 37. Передвиборче** звернення Централі Комітету Українців Канади // Бюлетень КУК. – 1974. – № 2. – С. 1.
- 38. Повідомлення** про пленарні засідання Президії КУК // Бюлетень КУК. – 1975. – № 1. – С. 6.
- 39. Повідомлення** про річне засідання Централі КУК // Бюлетень КУК. – 1978. – № 2. – С. 2.
- 40. Повідомлення** про засідання Президії Централі КУК // Бюлетень КУК. – 1978. – № 3. – С. 6.
- 41. Повідомлення** про проведення річної конференції КУК (2-4 вересня, 1988 р.) // Бюлетень КУК. – 1988. – № 2. – С. 4.
- 42. Повідомлення** про першу Всеканадську конференцію університетських студій українознавства // Бюлетень КУК. – 1974. – № 1. – С. 4.
- 43. Поява** нового числа журналу «Рідношкільник» // Бюлетень КУК. – 1988. – № 4. – С. 8.
- 44. Праця** Комітету Українок Канади // Бюлетень КУК. – 1977. – № 2. – С. 1.
- 45. Президія** Комітету Українців Канади. Святочне звернення // Бюлетень Комітету Українців Канади. – 1986. – № 3. – С. 3.
- 46. Реклама** на написані репортажі «До рідних причал» І. Боднарчука // Бюлетень КУК. – 1982. – № 1. – С. 22.
- 47. Тереля Й.** Заява / Йосип Тереля // Бюлетень КУК. – 1987. – № 3. – С. 10-11.
- 48. Український** тиждень в державних школах Манітоби // Бюлетень КУК. – 1976. – № 1. – С. 10.
- 49. Українці** Канади – українським воєнним інвалідам: Комунікат фонду допомоги українців Канади // Бюлетень КУК. – 1953. – № 12. – С. 15.
- 50. Ціпівник Д.** Рік у перегляді / Д. Ціпівник // Бюлетень Комітету Українців Канади. – 1987. – № 3. – С. 2.

Literatura

1. **Berezen'** – misyats' SFUZhO: Zvernennya do ukrayins'koyi hromady // Byuleten' KUK. – 1987. – № 4. – S. 9.
2. **Byhar H.** Ukrayins'ka pedahohichna presa Kanady i ridnomovne shkil'nytstvo v diaspori: navchal'nyy posibnyk / H. Byhar, S. Romanyuk, I. Rusnak. – Chernivtsi : Mytets', 2006. – 295 s.
3. **Bila** knyha pro chorni dila Kremlya: retsenziya // Byuleten' KUK. – 1953. – № 12. – S. 10.
4. **Vystup** Valentyny Kuryliv vid ukrayins'koyi imihratsiynoyi sluzhby na richniy konferentsiyi KUK // Byuleten' KUK. – 1987. – № 3. – S. 7-9.
5. **Vystup** tsentrali KUK v oboroni L. Luk'yanenka. Aktsiya viddilu KUK (Toronto) v oboroni Levka Lukyanenka // Byuleten' KUK. – 1978. – № 3. – S. 5.
6. **Voytsenko O.** Litopys ukrayins'koho zhyttya v Kanadi / O. Voytsenko: U 8-my t. – Vinnipeh : Vydavnycha Spilka «Tryzub», 1972. – T. 5. – 405 s.
7. **Hol'byn N.** Kanada – vtoraya «Rodyna» ukraintsev [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: blog.liga.net>Kanada.
8. **Hubarets' V.** Presa i knyha diaspori. Z istoriyi vydavnychoyi diyal'nosti ukrayins'koho zarubizhzhya: navchal'nyy posibnyk dlya samostiynoyi roboty studentiv / V. Hubarets'. – K. : Universytet «Ukrayina», 2008. – 266 s.
9. **Derzhavni** arkhivy Kanady u spivpratsi z tsentraleyu KUK // Byuleten' KUK. – 1973. – № 2. – S. 7.
10. **Ekzekutyva** tsentrali KUK. V pershu richnytsyu smerti sl. p. senatora Pavla Yuzyka // Byuleten' KUK. – 1987. – № 1. – S. 1, 5.
11. **Ekzekutyva** i Prezydiya KUK. Khrystos Voskres! // Byuleten' KUK. – 1988. – № 4. – S. 1-2.
12. **Zayava** pro vybory Prezydiyi Sekretariyatu SKVU // Byuleten' KUK. – 1978. – № 4. – S. 3.
13. **Zvernennya** Prezydiyi Sekretariyatu SKVU / M. Plav'yuk, I. Ivanchuk, V. Kushnir, I. Syrnyk // Byuleten' KUK. – 1968. – № 1-3. – S. 2-3.
14. **Zvernennya** KUK do Viddiliv, Predstavnytstv i Muzhiv Dovirya KUK, do Skladovykh Orhanizatsiy KUK, do vsikh Ukrayins'kykh Tovarystv, ustanov ta do vsikh ukraintstiv Kanady // Byuleten' KUK. – 1953. – № 12. – S. 7, 15.
15. **Zvernennya** KUK v spravi tret'oho zasudu Yuriya Shukhevycha // Byuleten' KUK. – 1972. – № 3. – S. 5.
16. **Zvernennya** KUK v spravi Sovyet's'ko-Rosiys'kykh represiy // Byuleten' KUK. – 1972. – № 1-2. – S. 2.
17. **Zvernennya** Vladyk ukrayins'kykh tserkov i providnykiv ukrayins'kykh yevanhel's'ko-baptys'kykhobyednan' // Byuleten' KUK. – 1973. – № 4. – S. 6.
18. **Zvernennya** Tsentrali KUK z nahody vidznachennya yuvileyu i vidkryttya pam'yatnyka Lesi Ukrayinky // Byuleten' KUK. – 1975. – № 2-3. – S. 2.
19. **Zvernennya** Tsentrali KUK v spravi tret'oho konhresu SKVU // Byuleten' KUK. – 1978. – № 3. – S. 2.
20. **Zhadaymo** nashykh politv'yazniv: materialy pro peresliduvanykh v Ukrayini / Uporyad. Nina Strokata // Byuleten' KUK. – 1987. – № 4. – S. 10-13.
21. **Zustrich** z eks-holovoyu Ukrayins'koyi Hel'sins'koyi Hrupy Mykoloyu Rudenkom // Byuleten' KUK. – 1988. – № 2. – S. 4.
22. **Zlystiv** do fondu dopomohy // Byuleten' KUK. – 1953. – № 12. – S. 13-15.
23. **Ekzekutyva** tsentrali Komitetu Ukrayintsiv Kanady. Persha richnytsya Chornobyl's'koyi katastrofy: Presovyy komunikat // Byuleten' KUK. – 1987. – № 4. – S. 2.
24. **Entsyklopediya** ukrajinovnavstva. U 2 t. / Hol. red. prof., d-r Volodymyr Kubiiovych. T. 2., Ch. 3. – Paryzh – N'yu-York : Molode zhyttya, 1959. – 1200 s.
25. **Zhyvotko A.** Istoriya ukrayins'koyi presy / A. Zhyvotko // pered. K. Kosteva. – Myunkhen, 1989 – 1990. – 334 s.
26. **Kachor S.** Kil'ka dumok pro stan ridnoho shkil'nytstva v Kanadi / Sofiya Kachor // Byuleten' KUK. – 1982. – № 1. – S. 3-7.
27. **Komisiya** dekolonizatsiyi SSSR pry SKVU. Zvernennya v 50-tu richnytsyu Vynnyts'koyi trahediyi // Byuleten' KUK. – 1987. – № 2. – S. 3.
28. **Komitet** Ukrayintsiv Kanady. Prezydiya. Zvernennya z nahody 50-richchya smerti M. Hrushevs'koho / KUK // Byuleten' KUK. – 1984. – № 1. – S. 1.

- 29. Komitet** Ukrayintsiv Kanady. Prezydiya. Zvernennya u 40-richchya smerti Oleha Kandyby / KUK // Byuleten' KUK. – 1984. – № 2. – S. 6.
- 30. Komitet** Ukrayintsiv Kanady. Prezydiya. Zvernennya u 25-richchya smerti S. Bandery / KUK // Byuleten' KUK. – 1984. – № 2. – S. 7.
- 31. Komitet** Ukrayintsiv Kanady. Prezydiya. Zvernennya u 20-richchya smerti Andriya Mel'nyka / KUK // Byuleten' KUK. – 1984. – № 2. – S. 8.
- 32. Komunikat** z nahody 25-richchya Universal'noyi Deklyaratsiyi Prav Lyudyny // Byuleten' KUK. – 1974. – № 1. – S. 9.
- 33. Komunikat** pro richnu konferentsiyu KUK. 4 – 6 hrudnya, 1970 r., Toronto // Byuleten' KUK. – 1970. – № 4. – S. 1-4.
- 34. Kryvosheyeva O.** Pytannya kul'tury ukayins'koyi movy u periodychnykh vydan-nyakh ukayins'koyi diaspori SShA i Kanady: avtoreferat dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. / Kryvosheyeva O. – Kharkiv, 1996. – 18 s.
- 35. Kul'turno-Osvitnya** Rada pry KUK // Byuleten' KUK. – 1953. – № 12. – S. 5.
- 36. Navchannya** ukayins'koyi movy zorovo-slukhovym metodom // Byuleten' KUK. – 1982. – № 1. – S. 19.
- 37. Peredvyborche** zvernennya Tsentrali Komitetu Ukrayintsiv Kanady // Byuleten' KUK. – 1974. – № 2. – S. 1.
- 38. Povidomlennya** pro plenarni zasidannya Prezydiyi KUK // Byuleten' KUK. – 1975. – № 1. – S. 6.
- 39. Povidomlennya** pro richne zasidannya Tsentrali KUK // Byuleten' KUK. – 1978. – № 2. – S. 2.
- 40. Povidomlennya** pro zasidannya Prezydiyi Tsentrali KUK // Byuleten' KUK. – 1978. – № 3. – S. 6.
- 41. Povidomlennya** pro provedennya richnoyi konferentsiyi KUK (2-4 veresnya, 1988 r.) // Byuleten' KUK. – 1988. – № 2. – S. 4.
- 42. Povidomlennya** pro pershu Vsekanads'ku konferentsiyu universytet-s'kykh stu-diy ukayinoznavstva // Byuleten' KUK. – 1974. – № 1. – S. 4.
- 43. Poyava** novoho chysla zhurnalu «Ridnoshkil'nyk» // Byuleten' KUK. – 1988. – № 4. – S. 8.
- 44. Pratsya** Komitetu Ukrayinok Kanady // Byuleten' KUK. – 1977. – № 2. – S. 1.
- 45. Prezydiya** Komitetu Ukrayintsiv Kanady. Svyatochno zvernennya // Byuleten' Komitetu Ukrayintsiv Kanady. – 1986. – № 3. – S. 3.
- 46. Reklama** na napysani reportazhi «Do ridnykh prychal» I. Bodnarchuka // Byu-leten' KUK. – 1982. – № 1. – S. 22.
- 47. Terelya Y.** Zayava / Yosyp Terelya // Byuleten' KUK. – 1987. – № 3. – S. 10-11.
- 48. Ukrayins'kyi** tyzhden' v derzhavnykh shkolakh Manitoby // Byuleten' KUK. – 1976. – № 1. – S. 10.
- 49. Ukrayintsi** Kanady – ukayins'kym voyennym invalidam: Komunikat fondu dopomohy ukayintsiv Kanady // Byuleten' KUK. – 1953. – № 12. – S. 15.
- 50. Tsipyvnyk D.** Rik u perehlyadi / D. Tsipyvnyk // Byuleten' Komitetu Ukrayintsiv Kanady. – 1987. – № 3. – S. 2.

Сорокина О.С. «Бюллетень Комитета Украинцев Канады» (КУК) как источник изучения истории и деятельности эмигрантов 50-х – 80-х гг. XX в.

Сквозь призму издания Комитета Украинской Канады (КУК) осуществлен источниковедческий анализ изучения истории деятельности Украинского зарубежья третьего этапа эмиграции XX в. и освещено культурно-художественное направление деятельности диаспорного сообщества в Канаде.

В данной работе выяснено, что типично-видовой состав публикаций «Бюллетеней КУК» достаточно разнообразен. Особый интерес представляют документы официального и личного происхождения: организационно-распорядительные, финансовые документы, официальная и частная переписка и тому подобное. Подчеркнуто, что «Бюллетени КУК» содержат большое количество официальных документов (обращения, постановления, заявления, распоряжения, коммюникат и др.) и творческих материалов (рецензии, доклады, заметки, обзоры). Выделены документы научных и учебных учреждений, направленных на развитие украинской науки и образования в Канаде: родительского комитета содействия украинскому образованию в Любеке, центра украинско-канадских студий Манитобского университета. Исследуется

комплекс мероприятий Централі КУК, Президиума КУК, Культурно-Образовательного Совета при КУК, целью которых было дать определенную информацию об основных этапах деятельности украинцев Канады в сфере сохранения национальной идентичности, этнокультурных особенностей украинства во всех странах мира. Кроме того в статье проанализировано содержание и значимость фотоснимков периодического органа, как источника, в контексте формирования архивных, музейных и библиотечных коллекций на территории Канады.

Ключевые слова: диаспора, источник, пресса, культура, деятельность, Канада.

Sorokina O.S. «Bulletins Ukrainian Committee of Canada» (UCC) assource for the history of immigrants 50's and 80's. twentieth century.

Through the prism of publication Ukrainian Committee of Canada (UCC) Source study analysis conducted study of the history of ukrainian emigrati on abroad of the third stage of the twentieth century and explained the cultural and artistic activity of diaspora communities in Canada.

In this work found that typically, the species composition of publications «Bulletin UCC» is quite diverse. Of particular interest are the official documents and personal origin: the manager organizational, financial documents, official and private correspondence and so on. Emphasized that «the UCC Bulletin» containing a large number of official documents (appeals, resolutions, statements, orders, communiqué, etc.) and creative materials (reviews, reports, notes, reviews). There is determined the documents of scientific and educational institutions, aimed at the development of Ukrainian science and education in Canada: the parent committee promoting Ukrainian education in Lübeck, Centre for Ukrainian Canadian Studies, University of Manitoba. We study the set of measures UCC, UCC Presidium, Culture and Education Council of the UCC, which aimed to give some information about the main stages of Ukrainian Canadians in the field of preservation of national identity, ethnic and cultural features Ukrainians all around the world. Also in the article the content and significance of the source of periodic pictures authority in the context of archival, museum and library collections in Canada.

Auto communication and other sources (correspondence, reports, articles, papers, ethnographic sketches, advertising, etc.) regularly in form citizens of Canada Ukrainian studies-case, they form the national identity and an important source of knowledge of the great love of several generations of Ukrainian Canadian to the historical homeland - Ukraine.

Key words: diaspora, source, press, culture, activity, Canada.